Zbiór Orzeczeń

OPINIA RZECZNIK GENERALNEJ
LAILI MEDINY
przedstawiona w dniu 30 marca 2023 r.[1]

Sprawa C-758/21 P

Ryanair DAC,
Airport Marketing Services Ltd
przeciwko

Komisji Europejskiej

Odwołanie – Pomoc państwa – Pomoc udzielona przez Austrię na rzecz portu lotniczego w Klagenfurcie, spółki Ryanair i innych przewoźników lotniczych korzystających z tego portu lotniczego – Artykuł 85 § 3 regulaminu postępowania przed Sądem – Artykuł 17 rozporządzenia (UE) 2015/1589 – Dane istotne do obliczenia pomocy podlegającej odzyskaniu

1. W swoim odwołaniu spółki Ryanair DAC oraz Airport Marketing Services Ltd (zwana dalej „spółką AMS") (zwane dalej łącznie „wnoszącymi odwołanie") domagają się uchylenia wyroku Sądu z dnia 29 września 2021 r., Ryanair i in./Komisja (T-448/18, niepublikowanego, EU:T:2021:626) (zwanego dalej „zaskarżonym wyrokiem"). W wyroku tym oddalono ich skargę o stwierdzenie częściowej nieważności decyzji Komisji (UE) 2018/628[2] w zakresie, w jakim dotyczyła ona wnoszące odwołanie.

I. Okoliczności powstania sporu

2. Kontekst sporu przedstawiono w pkt 1–39 zaskarżonego wyroku. Do celów niniejszego odwołania można podsumować go w sposób przedstawiony poniżej.

3. Spółka Ryanair jest przewoźnikiem lotniczym, a spółka AMS jest jej spółką zależną, która zapewnia rozwiązania w zakresie strategii marketingowej, znamienita część jej działalności polega zaś na sprzedaży przestrzeni reklamowej na stronie internetowej spółki Ryanair. Port lotniczy w Klagenfurcie w Austrii (zwany dalej „portem lotniczym") znajduje się na obrzeżach tego miasta będącego stolicą kraju związkowego Karyntia. Właścicielem i operatorem portu lotniczego jest spółka Kärntner Flughafen Betriebsgesellschaft mbH (zwana dalej „spółką KFBG"). Ostatecznymi właścicielami udziałów w spółce KFBG są i zawsze były organy lub podmioty publiczne. Spółka KFBG posiada całościowy udział w spółce zależnej Destinations Management GmbH (zwanej dalej „spółką DMG"), która to spółka świadczy różne usługi na

[1] Język oryginału: angielski.

[2] Decyzja z dnia 11 listopada 2016 r. w sprawie pomocy państwa SA.24221(2011/C) (ex 2011/NN) udzielonej przez Austrię na rzecz portu lotniczego w Klagenfurcie, spółki Ryanair i innych przewoźników lotniczych korzystających z tego portu lotniczego (Dz.U. 2018, L 107, s. 1, zwana dalej „sporną decyzją").

rzecz portu lotniczego. W szczególności spółka DMG występowała w charakterze konsultanta, który zachęcał przewoźników lotniczych do wyboru tego portu lotniczego, oraz zawarła szereg umów, na podstawie których przewoźnicy lotniczy otrzymali pokaźne kwoty w zamian za usługi marketingowe.

4. Dnia 22 stycznia 2002 r. zawarto cztery umowy. Po pierwsze, spółki KFBG i Ryanair zawarły umowę w sprawie usług portu lotniczego (zwaną dalej „umową w sprawie usług portu lotniczego z 2002 r."). Umowa ta weszła w życie w dniu 27 czerwca 2002 r., została zawarta na okres pięciu lat i przewidziano w niej automatyczne przedłużenie o kolejne pięć lat w przypadku wywiązania się przez spółkę Ryanair ze wszystkich jej obowiązków określonych w umowie. Zgodnie z tą umową spółka Ryanair była zobowiązana do obsługi pasażerskich przewozów lotniczych między portem lotniczym w Klagenfurcie a portem lotniczym Londyn-Stansted co najmniej raz dziennie w okresie od 27 czerwca 2002 r. do 26 czerwca 2007 r. w zamian za stałą opłatę w przeliczeniu na każdą rotację. Dodatkowo spółka Ryanair miała pobierać stałą kwotę w przeliczeniu na każdego odlatującego pasażera na poczet opłaty za obsługę pasażerów ustanowionej przez port lotniczy, powiększoną o stałą kwotę w przeliczeniu na każdego odlatującego pasażera na poczet opłaty za zapewnienie bezpieczeństwa, i uiszczać te opłaty na rzecz portu lotniczego. W umowie w sprawie usług portu lotniczego z 2002 r. wyszczególniono różne usługi, które port lotniczy miał świadczyć na rzecz spółki Ryanair, a ponadto przewidziano inne określone opłaty na rzecz portu lotniczego.

5. Po drugie, spółki DMG i Leading Verge.com Limited (zwana dalej „spółką LV"), która stała się później spółką FR Financing (Malta) Ltd. (zwaną dalej „spółką FR Financing") – spółka zależna spółki Ryanair, która została już rozwiązana – zawarły umowę w sprawie usług marketingowych (zwaną dalej „umową w sprawie usług marketingowych między spółkami DMG i LV z 2002 r."). Umowa ta weszła w życie tego samego dnia, miała obowiązywać do dnia 26 czerwca 2007 r. i mogła zostać automatycznie przedłużona o kolejne pięć lat w przypadku wywiązania się przez spółkę LV ze wszystkich jej obowiązków określonych w umowie. Zgodnie z tą umową spółka DMG zleciła spółce LV opracowanie planu promocyjnego, zapewnienie hiperłączy do strony głównej spółki DMG oraz podjęcie innych działań promocyjnych w zamian za stałą opłatę roczną.

6. Po trzecie, spółki DMG i AMS zawarły kolejną umowę w sprawie usług marketingowych (zwaną dalej „umową w sprawie usług marketingowych między spółkami DMG i AMS z 2002 r."). Umowę, która weszła w życie tego samego dnia, zawarto na okres pięciu lat z możliwością przedłużenia o kolejne pięć lat. Zgodnie z tą umową spółka DMG zleciła spółce AMS, aby najpóźniej do dnia 1 maja 2002 r., w zamian za opłaty roczne, umieściła na stronie www.ryanair.com dwa hiperłącza do stron internetowych wybranych przez spółkę DMG i zapewniła ich obsługę w celu zwrócenia uwagi na atrakcje kraju związkowego Karyntia. W umowie tej przewidziano również, że spółka AMS mogłaby potencjalnie świadczyć usługi dodatkowe.

7. Po czwarte, spółki DMG i LV podpisały list uzupełniający do umowy w sprawie usług marketingowych pomiędzy spółkami DMG i LV z 2002 r. (zwany dalej „listem uzupełniającym z 2002 r."), który wszedł w życie tego samego dnia. Uzgodniono, że w związku z umową w sprawie usług marketingowych między spółkami DMG i LV z 2002 r. spółka DMG uiści na rzecz spółki LV dodatkową opłatę za dodatkowe i zintensyfikowane działania marketingowe w okresie obowiązywania umowy między spółkami DMG i LV.

8. Umowa w sprawie usług portu lotniczego z 2002 r., umowa w sprawie usług marketingowych między spółkami DMG i LV z 2002 r. z późniejszymi zmianami, a także umowa w sprawie usług marketingowych między spółkami DMG i AMS z 2002 r. (zwane dalej łącznie „umowami

z 2002 r.") przestały obowiązywać w dniu 29 października 2005 r., gdy spółka Ryanair przestała realizować przewozy pasażerskie między portem lotniczym w Klagenfurcie a portem lotniczym Londyn-Stansted.

9. Dnia 23 sierpnia 2006 r. spółki KFBG i Ryanair zawarły nową umowę w sprawie usług portu lotniczego (zwaną dalej „umową w sprawie usług portu lotniczego z 2006 r."). Umowa ta dotyczyła obsługi trzy razy w tygodniu połączenia do portu lotniczego Londyn-Stansted w okresie od 19 grudnia 2006 r. do 21 kwietnia 2007 r. Spółka Ryanair miała obowiązek dokonywania płatności zgodnie z oficjalną tabelą opłat lotniskowych portu lotniczego w Klagenfurcie. Ze względu na program zniżek lotniskowych spółka Ryanair korzystała w odniesieniu do nowych regularnych lotów ze zniżki w wysokości 7,62 EUR w przeliczeniu na każdego odlatującego pasażera.

10. Dnia 21 grudnia 2006 r. spółki DMG i AMS zawarły nową umowę w sprawie usług marketingowych (zwaną dalej „umową w sprawie usług marketingowych z 2006 r."), która weszła w życie dnia 28 lutego 2007 r. Umowa w sprawie usług marketingowych z 2006 r. dotyczyła zobowiązania spółki Ryanair do obsługi lotów określonych w umowie wspomnianej w punkcie powyżej. Spółka AMS była zobowiązana do świadczenia usług marketingowych w ramach rocznego pakietu służącego w szczególności promowaniu kierunku Klagenfurt/Karyntia.

11. Umowa w sprawie usług portu lotniczego z 2006 r. oraz umowa w sprawie usług marketingowych z 2006 r. (zwane dalej łącznie „umowami z 2006 r.") obowiązywały do dnia 21 kwietnia 2007 r.

12. Dnia 11 października 2007 r. po wpłynięciu skargi złożonej przez podmiot prowadzący działalność konkurencyjną wobec spółki Ryanair w sektorze europejskich lotniczych przewozów pasażerskich, w której podniesiono, że spółka Ryanair bezprawnie otrzymała pomoc państwa między innymi od kraju związkowego Karyntia, miasta Klagenfurt, Kärnten Werbung Marketing & Innovations management GmbH oraz portu lotniczego w Klagenfurcie za pośrednictwem KFBH, Komisja przekazała tę skargę Republice Austrii i zwróciła się o dodatkowe informacje. Pismami z dnia 15 listopada 2010 r. i 24 marca 2011 r. Komisja zwróciła się do Austrii o dodatkowe informacje. Dnia 8 kwietnia 2011 r. Komisja zwróciła się o dodatkowe informacje od spółki Ryanair, które zostały następnie przekazane Austrii, a ta się do nich ustosunkowała.

13. Dnia 22 lutego 2012 r. Komisja poinformowała Austrię o swojej decyzji o wszczęciu postępowania wyjaśniającego określonego w art. 108 ust. 2 TFUE, w szczególności w związku z umowami z 2002 r. i 2006 r. zawartymi ze spółką Ryanair.[3]

14. Pismami z dnia 29 maja i 20 lipca 2012 r. pełnomocnik spółki Ryanair zwrócił się w szczególności o dostęp do akt administracyjnych, który to wniosek został odrzucony przez Komisję.

15. Pismem z dnia 24 lutego 2014 r. Komisja zwróciła się do Austrii o dodatkowe informacje dotyczące umowy w sprawie usług marketingowych zawartej między portem lotniczym a spółką Ryanair w dniu 22 stycznia 2002 r., a Austria udzieliła odpowiedzi dnia 11 czerwca 2014 r.

16. Dnia 23 lipca 2014 r. Komisja postanowiła przedłużyć postępowanie wyjaśniające.

[3] Opublikowanej w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej* w dniu 3 sierpnia 2012 r. (Dz.U. 2012, C 233, s. 28).

17. W spornej decyzji Komisja uznała w szczególności, że umowami z 2002 r. i 2006 r. Republika Austrii przyznała spółce Ryanair bezprawnie pomoc, która była niezgodna z rynkiem wewnętrznym. Określiła ona kwoty pomocy podlegające odzyskaniu na podstawie ujemnej części rocznych przepływów przyrostowych możliwych do przewidzenia w momencie zawierania spornych umów dla każdego roku obowiązywania tych umów. Komisja stwierdziła, że wnoszące odwołanie ponoszą solidarną odpowiedzialność za całość zwrotu pomocy uzyskanej z tytułu spornych umów w przybliżonej kwocie głównej wynoszącej odpowiednio 1 827 267 EUR i 141 326 EUR oraz nakazała zwrot tej pomocy.

II. Postępowanie przed Sądem i zaskarżony wyrok

18. W postępowaniu przed Sądem spółki Ryanair, AMS i FR Financing podniosły sześć zarzutów na poparcie swojej skargi, a dnia 24 sierpnia 2018 r. złożyły wniosek o przeprowadzenie środków dowodowych, domagając się przedstawienia przez Komisję określonych dokumentów. Dnia 25 września 2020 r. (czyli już po zakończeniu pisemnego etapu postępowania) strony te złożyły, jako dodatkowe dowody, dwa dokumenty. Tymi dwoma dokumentami były: tabela portu lotniczego zawierająca szacunkowe dane dotyczące przychodów z działalności pozalotniczej w przeliczeniu na każdego odlatującego pasażera z tytułu umów w sprawie usług portu lotniczego i umów w sprawie usług marketingowych (załącznik E.1) oraz niepozbawiona danych poufnych wersja danych o kosztach zawartych w sprawozdaniu spółki Oxera – konsultanta ekonomicznego spółki Ryanair – z dnia 3 listopada 2014 r. (załącznik E.2).

19. W zaskarżonym wyroku Sąd uznał, że dowody te są niedopuszczalne, ponieważ skarżące w postępowaniu przed Sądem nie uzasadniły spóźnionego złożenia dodatkowych dowodów na podstawie art. 85 § 3 regulaminu postępowania przed Sądem (zwanego dalej „regulaminem postępowania przed Sądem"). Sąd oddalił również wszystkie zarzuty skargi jako bezzasadne, w związku z czym oddalił skargę w całości.

III. Ocena

20. Wnoszące odwołanie podnoszą cztery zarzuty odwołania.

A. Zarzut pierwszy odwołania, dotyczący dopuszczalności dodatkowych dowodów przedstawionych Sądowi przez wnoszące odwołanie (skarżące w pierwszej instancji)

21. Wnoszące odwołanie twierdzą zasadniczo, że Sąd dopuścił się naruszenia prawa, odrzucając jako niedopuszczalne, a zatem pomijając w ramach przeprowadzanej przezeń kontroli sądowej, kluczowe dowody przedstawione przez wnoszące odwołanie (skarżące w pierwszej instancji) przed zamknięciem ustnego etapu postępowania przed Sądem. W szczególności twierdzą one, że Sąd dopuścił się naruszenia prawa polegającego na (i) pominięciu, czy też nienależytym uwzględnieniu, zasad prawnych leżących u podstaw norm ustanowionych w art. 85 §§1–3 swego regulaminu postępowania oraz (ii) pominięciu orzecznictwa, w którym zastosowano te przepisy.

22. Artykuł 85 regulaminu postępowania przed Sądem przewiduje różne etapy, na których można przedstawiać dowody lub wnioski dowodowe. Artykuł 85 § 1 stanowi: „Dowody i wnioski dowodowe przedstawia się w ramach pierwszej wymiany pism procesowych" (*zasada ogólna*). Artykuł 85 § 2 stanowi: „Strony główne mogą przedstawiać na poparcie swojej argumentacji nowe dowody lub wnioski dowodowe w replice i duplice, o ile opóźnienie w ich złożeniu jest

uzasadnione" (*odstępstwo*). Artykuł 85 § 3 stanowi: „W wyjątkowych przypadkach strony główne mogą przedstawiać nowe dowody lub wnioski dowodowe przed zamknięciem ustnego etapu postępowania lub przed podjęciem przez Sąd decyzji o rozstrzygnięciu sprawy z pominięciem ustnego etapu postępowania, o ile opóźnienie w ich złożeniu jest uzasadnione" (*wyjątek*).

23. Trybunał orzekł już, że normy te uwzględniają zasadę kontradyktoryjności oraz zasadę równości broni, a także prawo do rzetelnego procesu z myślą o prawidłowym wymiarze sprawiedliwości [4]. Trybunał orzekł również, że „sąd Unii […] jest uprawniony do zbadania zasadności przyczyny opóźnienia w przedstawieniu tych dowodów lub wniosków dowodowych oraz, w zależności od przypadku, treści tych ostatnich, jak również do odrzucenia dowodów lub wniosków dowodowych, jeżeli to przedstawienie po terminie nie jest wystarczająco uzasadnione pod względem prawnym lub też jest bezzasadne" [5].

24. Fragment ten dotyczył art. 85 § 2 regulaminu postępowania przed Sądem, a orzecznictwo przytoczone przez Trybunał dotyczyło równoważnego postanowienia zawartego w dawniej obowiązującym regulaminie postępowania przed Sądem [6].

25. Z wyroku z dnia 14 kwietnia 2005 r., Gaki-Kakouri/Trybunał Sprawiedliwości [7], jak również z wyroku z dnia 16 września 2020 r., BP/FRA [8], wynika, że powyższe rozumowanie ma zastosowanie również do art. 85 § 3 tego regulaminu, natomiast z uwagi na fakt, że art. 85 § 2 stanowi odstępstwo, a art. 85 § 3 stanowi wyjątek, standard dotyczący art. 85 § 3 jest bardziej rygorystyczny i ma zastosowanie wyłącznie w wyjątkowych okolicznościach (zob. pkt 31 niniejszej opinii).

26. Po pierwsze, wnoszące odwołanie przede wszystkim twierdzą, że Sąd dopuścił się naruszenia prawa odrzucając dwa dowody jako niedopuszczalne, podczas gdy takie dowody muszą być zawsze dopuszczone przez Sąd na potrzeby kontroli sądowej, „chyba że stoją ku temu na przeszkodzie przekonujące powody".

27. Argument ten należy oddalić jako bezzasadny. Stanowi on bowiem odwrócenie logiki stojącej za zasadami przeprowadzania dowodów przez Sąd.

28. Z orzecznictwa Gaki-Kakouri wynika, że dopuszczenie dowodu złożonego z opóźnieniem stanowi wyjątek. Ponadto z samego brzmienia art. 85 § 3 regulaminu postępowania przed Sądem wynika, że to strony wnoszące o dopuszczenie danego dowodu muszą dostatecznie uzasadnić opóźnienie w ich złożeniu.

29. Zatem wbrew argumentowi wnoszących odwołanie Sąd nie ma obowiązku zawsze dopuszczać dowodów wniesionych z opóźnieniem, chyba że stwierdzi, że odrzucenie dowodu jest konieczne z „przekonujących powodów" (a więc ze względów związanych z zasadą kontradyktoryjności lub pojęciem rzetelnego procesu przed Sądem).

30. To na stronach spoczywa ciężar uzasadnienia opóźnienia.

[4] Wyrok z dnia 14 kwietnia 2005 r., Gaki-Kakouri/Trybunał Sprawiedliwości [C-243/04 P, niepublikowany, EU:C:2005:238, pkt 30 (dotyczący równoważnych postanowień dawniej obowiązującego regulaminu postępowania przed Sądem)].

[5] Wyrok z dnia 16 września 2020 r., BP/FRA (C-669/19 P, niepublikowany, EU:C:2020:713, pkt 41). Trybunał przytacza tutaj wyrok z dnia 14 kwietnia 2005 r., Gaki-Kakouri/Trybunał Sprawiedliwości (C-243/04 P, niepublikowany, EU:C:2005:238, pkt 32, 33).

[6] Chodzi o art. 48 § 1 dawnego regulaminu postępowania przed Sądem.

[7] C-243/04 P, niepublikowany, EU:C:2005:238, pkt 32, 33.

[8] C-669/19 P, niepublikowany, EU:C:2020:713, pkt 47.

31. Jak trafnie zauważył Sąd w wyroku TestBioTech i in./Komisja[9], „złożenie dowodów przed zakończeniem ustnego etapu postępowania jest uzależnione od spełnienia podwójnego wymogu: [(i)] opóźnienie w złożeniu dowodów jest uzasadnione i [(ii)] spóźnione złożenie dowodów jest uzasadnione wyjątkowymi okolicznościami. Co się tyczy drugiej przesłanki dopuszczalności [(ii)], […] należy zauważyć, że w każdym wypadku wyjątkowy charakter takiego złożenia oznacza, że skarżący nie mógł przedstawić danych dokumentów przed Sądem przed rozprawą lub nie można było rozsądnie wymagać od skarżącego wcześniejszego ich złożenia. *To do strony, która chce złożyć dokumenty przed Sądem należy udowodnienie, że przesłanka ta została spełniona w chwili składania nowych dowodów*" (wyróżnienie moje).

32. Uważam, że powyższe stanowisko Sądu (zgodnie z którym w pewnych sytuacjach wymaga się dowodu wspierającego uzasadnienie spóźnionego złożenia dowodów) znajduje potwierdzenie w wydanym przez Trybunał wyroku BP/FRA[10], w którym Trybunał odniósł się do obowiązku przedstawienia takiego dowodu wspierającego uzasadnienie.

33. W pkt 47 tego samego wyroku Trybunał zauważył również, że art. 85 § 3 regulaminu postępowania przed Sądem należy interpretować w sposób raczej ścisły („jedynie w *wyjątkowych przypadkach* strony mogą przedstawiać nowe dowody lub wnioski dowodowe. Z przepisu tego wynika jasno, że wszelkie opóźnienia w składaniu takich dowodów *należy uzasadnić*") (wyróżnienie moje).

34. W postępowaniu przed Sądem wnoszące odwołanie (skarżące w pierwszej instancji) podnosiły zasadniczo, w odniesieniu do tabeli przychodów z działalności pozalotniczej otrzymanej od portu lotniczego, że Komisja powoływała się na tę tabelę w duplice. Powołując się na swój wniosek o zastosowanie środka organizacji postępowania, wyjaśniają one, że uzyskanie informacji od portu lotniczego było trudne i wymagało wiele czasu, ponieważ informacje dotyczyły dawnego okresu, zmienił się personel portu lotniczego, a kryzys związany z COVID-19 miał wpływ zarówno na personel portu lotniczego, jak i na wnoszące odwołanie (skarżące w pierwszej instancji) i ich pełnomocników. Zdaniem wnoszących odwołanie (skarżących w pierwszej instancji) otrzymały one przedmiotowe informacje „w ciągu ostatnich dni".

35. W moim przekonaniu jasne jest, co można wywieść z przytoczonego powyżej orzecznictwa, że wnoszące odwołanie powinny były być w stanie przedstawić jakiś dowód, z którego wynikałoby, że próbowały uzyskać tabelę od portu lotniczego na wcześniejszym etapie i regularnie wysyłały przypomnienia w tej kwestii; tym bardziej po otrzymaniu uwag Komisji dotyczących nowych dowodów (z dnia 14 października 2020 r.), w których Komisja twierdziła między innymi, że opóźnienie nie jest uzasadnione, ponieważ wyjaśnień nie da się zweryfikować. Z uwagi na istotny upływ czasu między dupliką Komisji (z dnia 25 lutego 2019 r.) a rozprawą (w dniu 29 września 2020 r.) wnoszące odwołanie powinny były – w celu wykazania właściwego uzasadnienia zgodnie z art. 85 § 3 regulaminu postępowania przed Sądem – przedstawić rodzaj dowodu, o którym wspominam powyżej.

36. Należy przy tym zauważyć, że również na etapie postępowania odwoławczego wnoszące odwołanie nie przedłożyły tego rodzaju dowodu.

[9] Wyrok z dnia 15 grudnia 2016 r. (T-177/13, niepublikowany, EU:T:2016:736, pkt 251).

[10] Wyrok z dnia 16 września 2020 r. (C-669/19 P, niepublikowany, EU:C:2020:713, pkt 44).

37. Wyjątki należy interpretować w sposób ścisły, zatem Sąd w sytuacjach takich jak niniejsza, gdy ma wątpliwość co do przedstawionego przez stronę uzasadnienia opóźnienia w złożeniu dowodów, musi mieć możliwość przeprowadzenia co najmniej pobieżnej weryfikacji i w związku z tym może wymagać od strony, by wsparła swoje twierdzenie dowodem.

38. Trybunał orzekł już bowiem w podobnej sytuacji, gdy strona podnosiła, że opóźnienie w przedłożeniu dowodów w postępowaniu przed Sądem było spowodowane jej złym stanem zdrowia, że Sąd słusznie odrzucił ten argument, jako że strona nie była w stanie przedstawić żadnego zaświadczenia lekarskiego na tę okoliczność [11].

39. Po drugie, podczas rozprawy wnoszące odwołanie powoływały się wyłącznie na wyrok Sądu z dnia 15 czerwca 2022 r., Qualcomm/Komisja (Qualcomm – Wypłaty z tytułu wyłączności) (T-235/18, EU:T:2022:358), w którym dowody złożone z opóźnieniem przez spółkę Qualcomm zostały uznane przez Sąd za dopuszczalne.

40. Wystarczy nadmienić, że niniejszej sprawy nie można w rzeczy samej uznać za obiektywnie porównywalną z przytoczoną sprawą w aspekcie merytorycznym co najmniej z czterech względów: (i) uzasadnienie opóźnienia w złożeniu dowodów jest odmienne; (ii) charakter spornych dokumentów jest odmienny; (iii) postępowania są odmienne; oraz (iv) status skarżącego jest odmienny. Co się tyczy ppkt (i), spółka Qualcomm powoływała się nie tylko na art. 85 § 3 regulaminu postępowania przed Sądem, ale podnosiła też, że w sprawie tej art. 85 § 3 należy interpretować „w świetle art. 92 § 7 tego regulaminu" (dopuszcza się przedstawienie dowodów przeciwnych oraz rozszerzenie środków dowodowych). O ile stanowisko Sądu przedstawione w wyroku Qualcomm uważam za przekonujące, o tyle wystarczy stwierdzić, że w niniejszej sprawie wnoszące odwołanie nie przytoczyły takiego argumentu (ani w postępowaniu przed Sądem, ani w postępowaniu odwoławczym), ani też nie podniosły takiej argumentacji w sposób wyraźny czy dorozumiany, mimo iż sama Komisja wprost odniosła się do art. 92 § 7 i stwierdziła, że nie ma on zastosowania. W kwestii ppkt (ii), z wyroku Qualcomm wynika, że spółka Qualcomm miała obiektywne powody, dla których nie mogła uzyskać spornych dokumentów, a Sąd szczegółowo wyjaśnił w wyroku (pkt 134–153), że przedstawienie dodatkowych dowodów w całości po zakończeniu pisemnego etapu postępowania było „uzasadnione wyjątkowymi okolicznościami", a zatem dopuszczalne. Jeżeli chodzi o ppkt (iii), sprawa Qualcomm dotyczy prawa konkurencji, a tymczasem niniejsza sprawa dotyczy pomocy państwa (zob. pkt 94 niniejszej opinii). Co się tyczy ppkt (iv), beneficjent pomocy państwa nie jest pozwanym w postępowaniu przed Sądem.

41. Wreszcie wnoszące odwołanie powołują się również w szczególności na wyroki Crocs/EUIPO – Gifi Diffusion (Obuwie) [12] oraz Schmid/EUIPO – Landeskammer für Land- und Forstwirtschaft in Steiermark (Steirisches Kürbiskernöl) [13]. Twierdzą one, że Sąd błędnie zastosował to orzecznictwo, podnosząc, że z orzecznictwa tego wynika, iż opóźnienie w złożeniu dowodów może być uzasadnione, gdy strona nie miała możliwości uzyskania dowodu wcześniej i gdy – przy ocenie, czy opóźnienie w złożeniu dowodów jest uzasadnione – konieczne jest zweryfikowanie, czy sporne dowody znajdowały się już w aktach administracyjnych, które stanowiły podstawę spornej decyzji. W takiej sytuacji odrzucenie dowodów nie byłoby uzasadnione, skoro strona pozwana wzięła już pod uwagę dany dowód przed wydaniem decyzji.

[11] Wyrok z dnia 11 września 2019 r., HX/Rada (C-540/18 P, niepublikowany, EU:C:2019:707, pkt 65–68).

[12] Wyrok z dnia 14 marca 2018 r. (T-651/16, niepublikowany, EU:T:2018:137).

[13] Wyrok z dnia 7 czerwca 2018 r. (T-72/17, EU:T:2018:335).

42. Warto wskazać, że orzecznictwo to nie ma zakresu, jaki przypisują mu wnoszące odwołanie. Trybunał nie orzekał bowiem dokładnie w sposób opisany powyżej w takiej sytuacji jak ta, z którą mamy do czynienia w niniejszej sprawie. Należy zauważyć, że przytoczone orzecznictwo wywodzi się ze sporu dotyczącego unijnego znaku towarowego i można wyjaśnić je określoną specyfiką sporów z tej szczególnej dziedziny prawa Unii.

43. Wniosek ten można wywieść z postanowienia Trybunału z dnia 13 września 2011 r., Wilfer/OHIM [14].

44. Zasadniczo w przytoczonej sprawie Trybunał stwierdził, że Sąd trafnie zauważył, iż zgodnie z art. 63 rozporządzenia Rady (WE) nr 40/94 [15] nie może on dokonać ponownej oceny okoliczności faktycznych w świetle dowodów przedstawionych po raz pierwszy przed Sądem. Celem skargi wniesionej do Sądu jest kontrola zgodności z prawem decyzji izb odwoławczych EUIPO do celów tego przepisu, a tę zgodność z prawem należy oceniać w świetle informacji, którymi dysponowały one w chwili wydawania tych decyzji (pkt 40 i 41 postanowienia Wilfer/OHIM).

45. Co więcej, Trybunał zauważył, że bezsporny jest fakt, iż opinię biegłego oraz przedstawienia unijnych i krajowych znaków towarowych, przywołane przez wnoszącego odwołanie jako dowody, złożono po raz pierwszy przed Sądem i nie zostały one przedstawione wcześniej Izbie Odwoławczej EUIPO. Sąd słusznie odrzucił je zatem jako niedopuszczalne. Odrzucenie to nie naruszyło tym samym prawa skarżącego do bycia wysłuchanym (pkt 42 postanowienia Wilfer/OHIM).

46. Wreszcie Trybunał zauważył, że ani ze skargi, na podstawie której wszczęto postępowanie przed Sądem, ani z zaskarżonego wyroku nie wynika, że wnoszący odwołanie podnosił przed Sądem, że Izba Odwoławcza naruszyła zasadę, w myśl której powinna ona zbadać stan faktyczny z urzędu, aby ustalić dopuszczalność tych dowodów (pkt 43 postanowienia Wilfer/OHIM).

47. W rezultacie orzecznictwo przytoczone przez wnoszące odwołanie w pkt 41 niniejszej opinii nie ma zastosowania do niniejszej sprawy, a ich argumenty należy oddalić jako bezzasadne.

48. Z całości powyższych rozważań wynika, że zarzut pierwszy należy oddalić jako bezzasadny.

B. Zarzut drugi odwołania, dotyczący błędnej wykładni art. 17 rozporządzenia 2015/1589 i błędnego zastosowania art. 296 TFUE

1. Część pierwsza zarzutu drugiego odwołania

49. Wnoszące odwołanie podnoszą, że zgodnie z art. 17 ust. 2 rozporządzenia (UE) 2015/1589 [16] działanie Komisji, jakim jest wniosek o udzielenie informacji, musi dotyczyć konkretnego przedmiotu dochodzenia. Sąd błędnie zastosował utrwalone orzecznictwo, w myśl którego wniosek o udzielenie informacji musi dotyczyć konkretnego działania, aby przepis ten powodował zatrzymanie biegu okresu przedawnienia. Wnoszące odwołanie twierdzą, że Sąd naruszył również zasady uzasadnionych oczekiwań i pewności prawa.

[14] C-546/10 P, niepublikowanego, EU:C:2011:574, pkt 40–43 (zwanego dalej „postanowieniem Wilfer/OHIM").

[15] Rozporządzenie Rady z dnia 20 grudnia 1993 r. w sprawie wspólnotowego znaku towarowego (Dz.U. 1994, L 11, s. 1 – wyd. spec. w jęz. polskim, rozdz. 17, t. 1, s. 146).

[16] Rozporządzenie Rady z dnia 13 lipca 2015 r. określające szczegółowe zasady stosowania art. 108 [TFUE] (Dz.U. 2015, L 248, s. 9).

50. W spornej decyzji wymieniono cztery umowy z 2002 r., jeśli chodzi o pomoc przyznaną spółce Ryanair. Co więcej, z zaskarżonego wyroku wynika, że strony zgadzają się w kwestii tego, iż w odniesieniu do wszystkich umów z 2002 r. bieg okresu przedawnienia określony w art. 17 rozporządzenia 2015/1589 rozpoczął się w dniu 9 sierpnia 2002 r. W tym kontekście wnoszące odwołanie podnosiły w toku postępowania administracyjnego, a następnie przed Sądem, że 10-letni okres upłynął, zanim Komisja zwróciła się do władz austriackich i spółki Ryanair o informacje na temat umów z 2002 r. (wnioski o udzielenie informacji wystosowano dopiero w 2015 r., natomiast okres przedawnienia upłynął w dniu 8 sierpnia 2012 r.) (pkt 66 zaskarżonego wyroku). Zdaniem wnoszących odwołanie Komisja powzięła wiedzę o istnieniu umów z 2002 r. najwcześniej dopiero w dniu 31 sierpnia 2012 r. za sprawą dokumentu przesłanego jej przez spółkę Ryanair, co potwierdza decyzja Komisji o przedłużeniu formalnego postępowania wyjaśniającego. Podnoszą one, że w okresie od 9 sierpnia 2002 r. do 8 sierpnia 2012 r. Komisja nie podjęła żadnych działań mogących skutkować przerwaniem biegu okresu przedawnienia. Wnoszące odwołanie twierdzą, że przed dniem 31 sierpnia 2012 r. Komisja nie mogła podjąć żadnych działań skutkujących przerwaniem biegu okresu przedawnienia w odniesieniu do umów z 2002 r. Powodem takiego stanu rzeczy jest fakt, że dla osiągnięcia skutku w postaci przerwania biegu okresu przedawnienia konieczne jest, aby „podejmowane działanie" w rozumieniu tego artykułu odnosiło się względnie precyzyjnie do spornej pomocy. Uznając, że sformułowanie o charakterze ogólnym wywołuje tego rodzaju skutek w postaci przerwania biegu okresu przedawnienia, Sąd dokonał błędnej wykładni art. 17 rozporządzenia 2015/1589.

51. W swojej decyzji z dnia 22 lutego 2012 r. o wszczęciu postępowania Komisja stwierdziła, że w świetle dostępnych jej informacji podjęła decyzję o zbadaniu, w odniesieniu do spółek, których dotyczy sprawa, „umów z 2002 r. zawartych ze spółką Ryanair" i „umów z 2006 r. zawartych ze spółką Ryanair". Jeżeli chodzi o umowy z 2002 r., jasne jest, że między spółkami KFBG i Ryanair została zawarta umowa o współpracy w dniu 22 stycznia 2002 r., a między spółkami DMG i LV została zawarta, również w dniu 22 stycznia 2002 r., umowa w sprawie usług marketingowych. Jeżeli chodzi o decyzję z dnia 23 lipca 2014 r., którą Komisja przedłużyła formalne postępowanie wyjaśniające, z decyzji tej wynika, że przedłużenie to dotyczyło również umowy w sprawie usług marketingowych zawartej między spółkami DMG i AMS w dniu 22 stycznia 2002 r., jak również „listu uzupełniającego do umowy w sprawie marketingu zawartej między spółkami DMG i LV" opatrzonego tą samą datą.

52. Następnie w zaskarżonym wyroku (pkt 73–77) Sąd przeanalizował różne elementy i wnioski o udzielenie informacji przesłane władzom austriackim i spółce Ryanair przed wszczęciem formalnego postępowania wyjaśniającego i wywiódł z tego, że wszystkie przeanalizowane wnioski o udzielenie informacji dotyczyły również umowy w sprawie usług marketingowych między spółkami DMG i AMS z 2002 r. oraz listu uzupełniającego między spółkami DMG i LV z 2002 r., co oznacza, że były to działania mogące skutkować przerwaniem biegu okresu przedawnienia określonego w rozporządzeniu 2015/1589.

53. Następnie w pkt 77–79 tego wyroku Sąd uznał, że z różnych elementów spornej decyzji wynika, że umowa w sprawie usług portu lotniczego z 2002 r. i „umowy w sprawie usług marketingowych zawarte w 2002 r." były ze sobą nieodłącznie powiązane, w związku z czym wniosek o udzielenie informacji analizowany przez Sąd faktycznie przerwał bieg okresu przedawnienia.

54. Wreszcie w pkt 80–84 tego wyroku Sąd orzekł zasadniczo, że organy austriackie i spółka Ryanair jako adresaci mieli świadomość treści pism zawierających wniosek o udzielenie przez nie informacji, dlatego też wskazanie terminów, w których Komisja podjęła działania mogące skutkować przerwaniem biegu okresu przedawnienia, było wystarczające dla wywiązania się ze spoczywającego na niej obowiązku uzasadnienia.

55. Pragnę zauważyć, że Trybunał orzekł już, że przerwanie biegu okresu przedawnienia, o którym mowa w art. 17, może nastąpić wskutek działania, które nie zostało podane do wiadomości beneficjenta pomocy [17].

56. Trybunał orzekł też, że upływ tego terminu jedynie ogranicza w czasie uprawnienie Komisji w zakresie odzyskiwania pomocy państwa i że nie może on w związku z tym powodować mającej moc wsteczną konwalidacji pomocy państwa przyznanej bezprawnie tylko z tego powodu, że staje się ona pomocą istniejącą [18].

57. Jednakże wydaje się, że dotychczas Trybunał nie wyjaśnił wprost, jak dalece precyzyjne powinny być informacje w ramach działania podjętego przez Komisję w rozumieniu art. 17 (takiego jak wniosek o udzielenie informacji), aby doszło do przerwania biegu okresu przedawnienia.

58. W tym względzie Sąd orzekł jedynie, że „prostota wniosku o udzielenie informacji nie pozbawia go skutku prawnego jako środka mogącego przerwać bieg okresu przedawnienia przewidzianego w [aktualnie obowiązującym art. 17 rozporządzenia 2015/1589]” [19].

59. W związku z tym powstaje pytanie, czy – jak twierdzą wnoszące odwołanie – Sąd przyjął nadmiernie szeroką wykładnię pojęcia „działania” mogącego stanowić akt skutkujący przerwaniem biegu okresu przedawnienia, o którym mowa w art. 17 rozporządzenia 2015/1589.

60. Po pierwsze, art. 17 ust. 2 rozporządzenia 2015/1589 stanowi, że „jakiekolwiek działanie […] w odniesieniu do pomocy niezgodnej z prawem [bezprawnie przyznanej pomocy] powoduje przerwanie [biegu] okresu przedawnienia”.

61. Z brzmienia tego wynika jasno, że działanie to musi być podjęte „w odniesieniu do pomocy niezgodnej z prawem [bezprawnie przyznanej pomocy]”.

62. Oznacza to, że prawodawca Unii nie zamierzał dawać Komisji w tym względzie czeku in blanco.

63. Po drugie, celem okresu przedawnienia jest zapewnienie pewności prawa (zob. motyw 26 rozporządzenia 2015/1589), szczególnie w tych przypadkach, gdy przyznanie bezprawnej pomocy pozostawało przez długi czas niewykryte. Może się tak zdarzyć przykładowo wówczas, gdy

[17] Zobacz w związku z art. 15 rozporządzenia Rady (WE) nr 659/1999 z dnia 22 marca 1999 r. ustanawiającego szczegółowe zasady stosowania art. 93 traktatu WE (obecnie art. 17 rozporządzenia 2015/1589) wyrok z dnia 6 października 2005 r., Scott/Komisja (C-276/03 P, EU:C:2005:590, pkt 36).

[18] Zobacz analogicznie wyrok z dnia 23 stycznia 2019 r., Fallimento Traghetti del Mediterraneo (C-387/17, EU:C:2019:51, pkt 61, 62).

[19] Wyrok z dnia 10 kwietnia 2003 r., Département du Loiret/Komisja (T-369/00, EU:T:2003:114, pkt 82).

państwo członkowskie nie zorientowało się, że określony środek kwalifikuje się jako pomoc państwa [20]. Ponadto w doktrynie wspomina się o dodatkowym celu przedawnienia, jakim jest ochrona konkurencji [21].

64. Z jednej strony dane działanie musi być na tyle konkretne, aby nie dawać Komisji czeku in blanco, co pozwoli uniknąć sytuacji, w której możliwe jest regularne wysyłanie standardowych wniosków o udzielenie informacji do państw członkowskich i beneficjentów, a tym samym łatwe obejście dziesięcioletniego okresu przedawnienia. Taka wykładnia – jak trafnie zauważają wnoszące odwołanie – stanowiłaby naruszenie ochrony uzasadnionych oczekiwań i pewności prawa z perspektywy beneficjenta pomocy (i państwa członkowskiego) [22]. W mojej opinii należy również wziąć pod uwagę, że okres dziesięciu lat to dla każdego przedsiębiorstwa (lub państwa członkowskiego) długi czas, jak na okres, w którym można spodziewać się roszczeń w związku z odzyskiwaniem pomocy. Taka niepewność stanowi też dla każdego przedsiębiorstwa obciążenie ekonomiczne.

65. Z drugiej strony Komisja potrzebuje odpowiedniego czasu na przeprowadzenie swojego dochodzenia. Nie można wymagać pełnego doprecyzowania działania, które ma być badane w kontekście przepisów dotyczących pomocy państwa. Stanowiłoby to nadmiernie duże obciążenie dla Komisji. Dochodzenia początkowo charakteryzują się luką informacyjną między państwem członkowskim lub beneficjentem a Komisją.

66. Po trzecie, jeżeli chodzi o treść i poziom precyzji wniosku o udzielenie informacji, który może skutkować przerwaniem biegu okresu przedawnienia, z rozporządzenia 2015/1589 wynika jasno, że jeżeli Komisja ma informacje na temat domniemanej, bezprawnie przyznanej pomocy lub wykorzystania pomocy niezgodnie z przeznaczeniem, ma prawo wnioskować o informacje, w szczególności od państwa członkowskiego, którego to dotyczy. Państwo członkowskie ma obowiązek przedstawić *wszystkie konieczne informacje, aby umożliwić Komisji podjęcie decyzji o wszczęciu badania wstępnego lub formalnego postępowania wyjaśniającego* [23].

67. Fakt, że wniosek o udzielenie informacji jest narzędziem umożliwiającym Komisji poszukiwanie *koniecznych* informacji wynika z motywów 9, 10, 24 i 36, jak również art. 2 ust. 2, art. 5 ust. 1, art. 7 ust. 1, art. 12 ust. 2, art. 21 ust. 1 oraz art. 25 ust. 1 rozporządzenia 2015/1589.

68. Z uwagi na fakt, że sądy Unii orzekały już na temat szeregu najważniejszych elementów wniosków o udzielenie informacji składanych na podstawie rozporządzenia (WE) nr 1/2003 [24], w szczególności elementu, jakim jest „konieczny" charakter, orzecznictwo to stosuje się odpowiednio do wykładni pojęcia wniosków o udzielenie informacji składanych na podstawie rozporządzenia 2015/1589. W art. 18 rozporządzenia nr 1/2003, zatytułowanym „Żądanie informacji", przewidziano dla Komisji dokładnie takie samo narzędzie prowadzenia dochodzenia, z jakiego korzysta ona w dochodzeniach dotyczących pomocy państwa.

[20] Zobacz przykładowo F.J. Säcker i F. Montag (red.), *European State Aid Law*, Beck, 2016, s. 1613.

[21] Ibidem. Zobacz także T. Lübbig, A. Martin-Ehlers, *Beihilfenrecht der EU*: *das Recht der Wettbewerbsaufsicht über staatliche Beihilfen in der Europäischen Union*, Beck, 2009, s. 228.

[22] Zobacz wyrok z dnia 6 października 2005 r., Scott/Komisja (C-276/03 P, EU:C:2005:590, pkt 30).

[23] Zobacz art. 2 ust. 2, art. 5 ust. 1 i 2, które na mocy art. 12 ust. 2 mają zastosowanie do informacji, o które wnioskuje się na podstawie tego przepisu.

[24] Rozporządzenie Rady z dnia 16 grudnia 2002 r. w sprawie wprowadzenia w życie reguł konkurencji ustanowionych w art. 81 i 82 traktatu (Dz.U. 2003, L 1, s. 1 – wyd. spec. w jęz. polskim, rozdz. 8, t. 2, s. 205).

69. Z uwagi na wymóg „koniecznego” charakteru, który został określony w art. 18 ust. 1 rozporządzenia nr 1/2003, sądy Unii doprecyzowały, że Komisja może wymagać jedynie ujawnienia informacji mogących pozwolić jej zweryfikować podejrzenia dotyczące popełnienia naruszenia, które uzasadniają prowadzenie dochodzenia i zostały wskazane we wniosku o udzielenie informacji [25].

70. Musi zachodzić korelacja między informacjami, których żąda Komisja, a naruszeniem będącym przedmiotem dochodzenia. Komisja musi racjonalnie zakładać, że dane informacje pomogą jej ustalić, czy doszło do domniemanego naruszenia [26].

71. „Konieczny” charakter wniosku o udzielenie informacji musi wynikać z uzasadnienia wniosku. Co się tyczy celu wniosku o udzielenie informacji, Komisja musi określić w jasny, precyzyjny i jednoznaczny sposób podejrzewane naruszenie reguł konkurencji, które zamierza zbadać [27].

72. Wynika z tego, że uzasadnienie wniosku o udzielenie informacji nie może być ani niejasne, ani ogólne, szczególnie jeżeli nie jest to już bardzo wczesny etap, a podejrzenia naruszeń należy przedstawić w sposób dostatecznie precyzyjny [28].

73. Obowiązek Komisji, jakim jest wskazanie konkretnych podstaw, stanowi bowiem wymóg podstawowy nie tylko dla ukazania uzasadnionego charakteru żądania informacji, *lecz również aby wskazać przedsiębiorstwom, których dotyczy postępowanie, zakres ich obowiązku współpracy, respektując równocześnie ich prawo do obrony, oraz zapewnić możliwość przeprowadzenia kontroli sądowej przez sądy Unii* [29].

74. Wynika z tego, że informacje, o które wnioskuje Komisja, należy określić na tyle precyzyjnie, na ile tylko pozwalają na to okoliczności.

75. Ponieważ przerwanie biegu okresu przedawnienia, o którym mowa w art. 17 ust. 2 rozporządzenia 2015/1589, stanowi wyjątek od dziesięcioletniego okresu przedawnienia określonego w art. 17 ust. 1, w mojej ocenie ważne jest, aby interpretować je w sposób ścisły.

76. Po wtóre, jak widzieliśmy powyżej, z art. 17 ust. 2 wynika, że aby doszło do przerwania biegu okresu przedawnienia zgodnie z rozporządzeniem, pisemny wniosek o udzielenie informacji musi być wystosowany przez Komisję „w odniesieniu do pomocy niezgodnej z prawem [bezprawnie przyznanej pomocy]”, a z art. 18 rozporządzenia nr 1/2003, które można zastosować przez analogię, wynika wymóg, by wniosek o udzielenie informacji był „konieczny”.

[25] Wyroki: z dnia 10 marca 2016 r., HeidelbergCement/Komisja (C-247/14 P, EU:C:2016:149, pkt 23); a także z dnia 28 stycznia 2021 r., Qualcomm i Qualcomm Europe/Komisja (C-466/19 P, EU:C:2021:76, pkt 68). W tej części oparto się między innymi na sprawach omawianych w doktrynie. Zobacz A. Geulette i M. Scholz, *Article 18 Requests for Information*, [w:] L. Prete, J. Laitenberger, C. Gauer i K. Dekeyser (red.), *Regulation 1/2003 and EU Antitrust Enforcement*, Wolters Kluwer, 2022, s. 433 i nast., gdzie przytoczono dalsze orzecznictwo.

[26] Zobacz wyrok z dnia 28 stycznia 2021 r., Qualcomm i Qualcomm Europe/Komisja (C-466/19 P, EU:C:2021:76, pkt 70 i przytoczone tam orzecznictwo).

[27] Wyrok z dnia 10 marca 2016 r., HeidelbergCement/Komisja (C-247/14 P, EU:C:2016:149, pkt 20, 24, 25).

[28] Wyrok z dnia 10 marca 2016 r., HeidelbergCement/Komisja (C-247/14 P, EU:C:2016:149, pkt 39).

[29] Wyrok z dnia 10 marca 2016 r., HeidelbergCement/Komisja (C-247/14 P, EU:C:2016:149, pkt 19).

77. Jak pokazuje zamieszczony powyżej przegląd orzecznictwa, wniosek o udzielenie informacji jest „konieczny” w rozumieniu art. 11 ust. 1 rozporządzenia nr 17[30], będącego przepisem poprzedzającym art. 18 rozporządzenia nr 1/2003, jeżeli „może być słusznie postrzegany jako mający związek z domniemanym naruszeniem”[31].

78. W mojej ocenie jasne jest, że to samo podejście musi mieć zastosowanie do wniosków o udzielenie informacji w kontekście postępowania w dziedzinie pomocy państwa. Dlatego wniosek o udzielenie informacji jest „konieczny”, jeżeli może być słusznie postrzegany jako mający związek z domniemaną, bezprawnie przyznaną pomocą państwa.

79. Wynika z tego, że aby skutecznie przerwać bieg dziesięcioletniego okresu przedawnienia określonego w art. 17 ust. 1 rozporządzenia 2015/1589, wniosek o udzielenie informacji musi być konieczny na potrzeby dochodzenia wstępnego lub wstępnego postępowania, a w rezultacie musi być konieczny do wydania decyzji w sprawie odzyskania bezprawnie przyznanej pomocy państwa. Z tego względu Komisja nie może przykładowo wystąpić z wnioskiem o udzielenie informacji wyłącznie w celu sztucznego przerwania biegu okresu przedawnienia, aby zachować możliwość odzyskania bezprawnie przyznanej pomocy państwa[32]. Wniosku o udzielenie informacji wystosowanego wyłącznie w takim celu nie można uznać za „konieczny” do celów „postępowania w przedmiocie naruszenia”.

80. Co więcej, gdyby Komisja mogła przerywać bieg okresu przedawnienia, wystosowując ogólne wnioski o udzielenie informacji, które nie są konieczne na potrzeby postępowania, mogłaby systematycznie wydłużać bieg okresu przedawnienia ponad i tak już dość długi okres 10 lat przewidziany w art. 17 ust. 1 rozporządzenia 2015/1589, powodując tym samym jego podważenie.

81. Należy przy tym zauważyć, że podejście przyjęte przeze mnie powyżej stosowano już w orzecznictwie sądów Unii, gdy analizowano, czy wniosek o udzielenie informacji wystosowany przez Komisję na podstawie rozporządzenia nr 17 mógł skutkować przerwaniem biegu okresu przedawnienia obowiązującego na podstawie rozporządzenia (EWG) nr 2988/74[33].

82. W niniejszej sprawie Sąd zbadał treść wszystkich czterech wniosków o udzielenie informacji, pytań zadanych Komisji, jak również odpowiedzi udzielonych przez spółkę Ryanair. Sąd przeanalizował następnie kryteria decydujące o dostatecznym wskazaniu poszczególnych umów, „w odniesieniu do” których można dokonać oceny zgodności z prawem. Uważam, że w niniejszej sprawie wnioski o udzielenie informacji spełniają warunki przerwania biegu okresu przedawnienia. Nie były one niejasne, a ich celem było uzyskanie informacji koniecznych w związku z kwestionowaną pomocą.

83. Bezpośredni związek z powyższym ma kwestia warunków, w jakich umowy można uznać za mające ze sobą ścisły związek. Ma to znaczenie dla ustalenia, czy fakt, że wspomniano o dwóch umowach, a o dwóch innych nie, należy uznać za brak dostatecznej precyzji, a w konsekwencji stwierdzić brak związku z niewymienionymi umowami.

[30] Rozporządzenie Rady z dnia 6 lutego 1962 r., pierwsze rozporządzenie wprowadzające w życie art. [81] i [82] traktatu (Dz.U. 1962, 13, s. 204 – wyd. spec. w jęz. polskim, rozdz. 8, t. 1, s. 3), będące poprzednikiem rozporządzenia nr 1/2003.

[31] Wyrok z dnia 12 grudnia 1991 r., SEP/Komisja (T-39/90, EU:T:1991:71, pkt 29) (odwołanie oddalone przez Trybunał).

[32] Zobacz podobnie wyrok z dnia 15 lutego 2001 r., Austria/Komisja (C-99/98, EU:C:2001:94, pkt 45–67).

[33] Rozporządzenie Rady z dnia 26 listopada 1974 r. dotyczące okresów przedawnień w postępowaniach i wykonywaniu sankcji zgodnie z regułami Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej dotyczącymi transportu i konkurencji (Dz.U. 1974, L 319, s. 1 – wyd. spec. w jęz. polskim, rozdz. 7, t. 1, s. 61). Zobacz wyrok z dnia 19 marca 2003 r., CMA CGM i in./Komisja (T-213/00, EU:T:2003:76, pkt 484–511) (odwołanie oddalone przez Trybunał).

84. Zdaniem Sądu istnieje ścisły związek między tymi umowami, który wynika ze stopnia powiązania gospodarczego między stronami umowy, jednakowego czasu zawarcia umów, jak również powiązania umów pod względem przedmiotu i warunków (zaskarżony wyrok, pkt 77 i nast.).

85. Uwzględniając ten ścisły związek, rozdzielenie umów w kontekście przerwania biegu okresu przedawnienia byłoby w mojej ocenie arbitralne. Cztery umowy stanowią konstrukt gospodarczy, który podzielono na cztery umowy w szczególności z tego względu, że sama spółka jest podzielona na podmioty zależne. Rozdzielenie tego związku stanowiłoby zatem zignorowanie kontekstu faktycznego sprawy.

86. Chociaż Sąd nie badał, czy przedmiotowe wnioski o udzielenie informacji spełniają kryterium „koniecznego" charakteru (omówione przeze mnie powyżej), z dokumentów przedłożonych Trybunałowi jasno wynika, że w niniejszej sprawie wnioski te były faktycznie konieczne, ponieważ wyraźnie miały związek z kwestionowaną, bezprawnie przyznaną pomocą państwa i były konieczne do przeprowadzenia wstępnego dochodzenia, a ostatecznie do wydania decyzji w sprawie odzyskania bezprawnie przyznanej pomocy państwa.

87. Uważam, że proponowane przeze mnie powyżej rozwiązanie wynika z wykładni rozporządzenia 2015/1589 i nie oznacza, że Komisja ma czek in blanco ani nie wyznacza nieosiągalnych standardów dochodzeń prowadzonych przez tę instytucję. Umożliwia ono zatem zachowanie równowagi między ochroną pewności prawa i przywróceniem skutecznej konkurencji, a więc dwiema konkurencyjnymi zasadami zapisanymi w tym rozporządzeniu (motywy 25 i 26).

88. Z powyższych rozważań wynika, że część pierwszą zarzutu drugiego odwołania należy oddalić jako bezzasadną.

2. Część druga zarzutu drugiego odwołania

89. Wnoszące odwołanie podnoszą zasadniczo, że Sąd błędnie zastosował art. 296 TFUE, uznając uzasadnienie spornej decyzji za wystarczające, mimo że w decyzji tej nie wyjaśniono wprost, dlaczego Komisja odrzuciła argumenty, które wnoszące odwołanie przedstawiły w toku postępowania administracyjnego, a mianowicie co do upływu okresu przedawnienia, o którym mowa w art. 17 rozporządzenia 2015/1589.

90. W zaskarżonym wyroku stwierdzono, że w kontekście decyzji wystarczy przedstawić fakty i rozważania prawne o zasadniczym znaczeniu [34]. Co więcej „z uwagi na fakt, że władze austriackie i spółka Ryanair znały […] treść pism zawierających wniosek o dodatkowe informacje, które zostały im przesłane przez Komisję, ta ostatnia powinna była podać, do celów art. 296 TFUE, jedynie fakty o zasadniczym znaczeniu w kontekście spornej decyzji" [35].

91. Moim zdaniem decydujące jest to, czy założenie, że korespondencję między Komisją a adresatem należy uznawać za całość, jest zgodne z zasadami ustalonymi w orzecznictwie dotyczącym art. 296 TFUE.

[34] Zaskarżony wyrok, pkt 81 i przytoczone tam orzecznictwo.

[35] Zaskarżony wyrok, pkt 83.

92. Jak słusznie zauważono w pkt 80 zaskarżonego wyroku Trybunał wyraźnie stwierdził już, że „nie wymaga się, by uzasadnienie wyszczególniało wszystkie istotne elementy faktyczne i prawne, ponieważ ocena, czy uzasadnienie aktu spełnia wymogi art. [296 TFUE], winna opierać się nie tylko jego brzmieniu, ale także uwzględniać kontekst, w jakim został wydany, jak również całość przepisów prawa regulujących daną dziedzinę”[36].

93. Ponieważ „kontekst” obejmuje w sposób oczywisty wszelką korespondencję, argument wnoszących odwołanie oparty na błędnym zastosowaniu orzecznictwa dotyczącego art. 296 TFUE w niniejszej sprawie jest bezzasadny.

94. Należy mieć na uwadze, że postępowanie w sprawie kontroli pomocy państwa jest postępowaniem wszczynanym w stosunku do państwa członkowskiego odpowiedzialnego za przyznanie pomocy, a zainteresowane strony (w tym beneficjent) nie mogą same rościć sobie prawa do kontradyktoryjnej debaty z Komisją, takiej jak debata otwarta na rzecz tego państwa członkowskiego[37].

95. Z tego względu Komisja nie była zobowiązana do ustosunkowania się do uwag sformułowanych w tej kwestii przez wnoszące odwołanie.

96. Z powyższego wynika, że część drugą zarzutu drugiego odwołania należy oddalić jako bezzasadną, wskutek czego należy oddalić zarzut drugi odwołania w całości.

C. Zarzut trzeci odwołania, dotyczący przeinaczenia dowodów w ramach oceny, czy Komisja zgodnie z prawem zastosowała kryterium inwestora prywatnego działającego w warunkach gospodarki rynkowej

97. Wnoszące odwołanie podnoszą zasadniczo, że Sąd przeinaczył jasny sens przedstawionych mu dowodów w ramach oceny, czy Komisja przy ustalaniu, czy wnoszącym odwołanie przysporzona została korzyść w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE, zgodnie z prawem zastosowała tak zwane kryterium inwestora prywatnego działającego w warunkach gospodarki rynkowej. W szczególności podnoszą one, że Sąd przeinaczył dowody dotyczące: (i) opłaty za zapewnienie bezpieczeństwa określonej w umowie w sprawie usług portu lotniczego zawartej między portem lotniczym a spółką Ryanair; (ii) oszacowania spodziewanych potencjalnie przez port lotniczy przyrostowych kosztów operacyjnych (margines bezpieczeństwa); oraz (iii) współczynnika obciążenia, na który powołała się Komisja, przeprowadzając ocenę rentowności ex ante.

98. Należy również ocenić, czy elementy wskazane przez wnoszące odwołanie zostały przeinaczone przez Sąd w rozumieniu orzecznictwa Trybunału[38], a jeżeli tak, to czy przeinaczenie to powoduje wadliwość rozstrzygnięcia Sądu, z którego wynika zasadniczo, że Komisja oparła się w swoich ustaleniach dotyczących istnienia korzyści na informacjach i danych, które były wystarczające i wiarygodne.

[36] Wyrok z dnia 2 kwietnia 1998 r., Komisja/Sytraval i Brink’s France (C-367/95 P, EU:C:1998:154, pkt 63 i przytoczone tam orzecznictwo).

[37] Wyrok z dnia 11 marca 2020 r., Komisja/Gmina Miasto Gdynia i Port Lotniczy Gdynia Kosakowo (C-56/18 P, EU:C:2020:192, pkt 73–75).

[38] Wyrok z dnia 28 stycznia 2021 r., Qualcomm i Qualcomm Europe/Komisja (C-466/19 P, EU:C:2021:76, pkt 43, 44).

99. Nie wystarczy jednak, by wnoszące odwołanie „wskazały wszystkie odpowiednie miejsca w aktach, które pozwalają Trybunałowi stwierdzić, że doszło do niezgodnego z prawem przeinaczenia", ponieważ takie przeinaczenie musi w oczywisty sposób wynikać z dokumentów zawartych w aktach sprawy, bez konieczności dokonywania nowej oceny faktów i dowodów [39].

1. Opłata za zapewnienie bezpieczeństwa

100. Wnoszące odwołanie odwołują się do argumentów przytoczonych w pierwszej instancji (zgodnie z którymi fakturę z tytułu opłaty za zapewnienie bezpieczeństwa wystawiono na spółkę Ryanair i została ona uiszczona przez tę spółkę) i twierdzą, że dowody w aktach sprawy wskazują na to, że na spółce Ryanair zarówno ciążył wynikający z umowy obowiązek uiszczenia opłaty za zapewnienie bezpieczeństwa, jak i faktycznie spółka ta uiściła ją zgodnie z tym zobowiązaniem. Wnoszące odwołanie twierdzą, że Sąd nie uwzględnił w sposób należyty przedstawionych mu dowodów.

101. Po pierwsze, w kwestionowanych w postępowaniu odwoławczym punktach zaskarżonego wyroku (pkt 331 i 332), Sąd nie wskazał, że opłata ta nie została przeniesiona na spółkę Ryanair przez port lotniczy; wskazał jedynie, że opłata ta została zwrócona spółce Ryanair.

102. Jeżeli jednak okazałoby się nawet, że z dowodów, na które powołuje się spółka Ryanair w sposób oczywisty wynika, że uiściła ona opłatę za zapewnienie bezpieczeństwa na rzecz portu lotniczego (quod non), czego zresztą Sąd nie zakwestionował w tych punktach, nie musiałoby to oznaczać, że Sąd przeinaczył dowody, na które powołują się w tym względzie wnoszące odwołanie, i błędnie doszedł do wniosku, że Komisja mogła uznać, nie popełniając przy tym oczywistego błędu w ocenie, że opłata ta stanowiła dla portu lotniczego przyrostowy koszt na potrzeby analizy rentowności umów z 2006 r.

103. Sąd oparł bowiem swój wniosek na wyjaśnieniu udzielonym przez Komisję, zgodnie z którym władze austriackie dwukrotnie potwierdziły, że opłata za zapewnienie bezpieczeństwa została ostatecznie zwrócona spółce Ryanair.

104. W pkt 332 zaskarżonego wyroku Sąd ograniczył się do wskazania w tej kwestii, że Komisja dążyła w sposób staranny do uzyskania od zainteresowanego państwa członkowskiego odpowiednich informacji, co pozwoliło Sądowi ustalić, czy opłata za zapewnienie bezpieczeństwa została rzeczywiście zwrócona spółce Ryanair.

105. Uważam, że Sąd był uprawniony do stwierdzenia, że Komisja wywiązała się z ciążącego na niej obowiązku starannego i bezstronnego badania i musiała oprzeć się na informacjach przekazanych przez Austrię i uznać, że opłata za zapewnienie bezpieczeństwa była dla portu lotniczego kosztem przyrostowym do celów analizy rentowności umów z 2006 r.

106. Co więcej, nawet gdyby przyjąć, że w braku konkretnych dowodów przedstawionych przez Komisję, Sąd nie mógł przypisać takiej wagi twierdzeniom Komisji (quod non), w żadnym razie nie stanowiłoby to przeinaczenia dowodów w rozumieniu orzecznictwa Trybunału [40].

[39] Wyroki: z dnia 8 marca 2016 r., Grecja/Komisja (C-431/14 P, EU:C:2016:145, pkt 32); a także z dnia 2 marca 2021 r., Komisja/Włochy i in. (C-425/19 P, EU:C:2021:154, pkt 52).

[40] Przypomnianego w pkt 99 niniejszej opinii.

107. Wystarczy stwierdzić, że nie było rzeczą niemożliwą dla wnoszących odwołanie wykazanie, że opłata za zapewnienie bezpieczeństwa nie została zwrócona spółce Ryanair, ponieważ można sobie wyobrazić, że mogłaby to potwierdzić analiza dokumentów księgowych tej spółki.

2. Margines bezpieczeństwa

108. Co się tyczy marginesu bezpieczeństwa dodanego przez władze austriackie do wartości przyjętych jako podstawa obliczenia przyrostowych kosztów operacyjnych na potrzeby analizy rentowności umów z 2002 r., wnoszące odwołanie podnoszą, że ze sprawozdania ich doradcy ekonomicznego, spółki Oxera, z 2018 r. wynika, że przyrostowe koszty oszacowane przez Komisję były niewytłumaczalnie wysokie i że Sąd przeinaczył dowody, ponieważ zignorował to sprawozdanie lub nie uwzględnił go w sposób należyty (w pkt 301 i 302 zaskarżonego wyroku).

109. Prawdą jest, że pkt 301 i 302 kwestionowane przez wnoszące odwołanie nie zawierają wzmianki o sprawozdaniu spółki Oxera z 2018 r.

110. Jednakże nie wynika z tego ipso facto, że Sąd przeinaczył ten dokument. Uważam raczej, że poprzez swoją argumentację wnoszące odwołanie dążą w rzeczywistości do zakwestionowania wagi przypisanej przez Sąd argumentom Komisji zamiast ich własnym argumentom. Byłoby to jednak równoznaczne z żądaniem przeprowadzenia ponownej oceny faktów i dowodów przez wnoszące odwołanie, która jest niedopuszczalna w postępowaniu odwoławczym.

111. Ponadto ich stanowisko opiera się na niepełnej lekturze zaskarżonego wyroku. W pkt 288 i następnych zaskarżonego wyroku zawarta jest dokonana przez Sąd ocena szerszego zarzutu wnoszących odwołanie w pierwszej instancji, w ramach którego podnosiły one przeszacowanie kosztów przyrostowych w odniesieniu do umów z 2002 r. (margines bezpieczeństwa stanowi część tych przyrostowych kosztów operacyjnych). W szczególności w pkt 289 i 296 Sąd odnosi się do sprawozdania spółki Oxera z 2018 r. W związku z tym argument wnoszących odwołanie, że w zaskarżonym wyroku nie odniesiono się do tego sprawozdania, jest zwyczajnie nietrafny, a ich twierdzenie, że Sąd zignorował to sprawozdanie, jest bezzasadne.

112. Wystarczy zauważyć, że Sąd uznał wyjaśnienia Komisji za wystarczające, by wykluczyć domniemane zawyżenie przyrostowych kosztów operacyjnych (w tym marginesu bezpieczeństwa), bez konieczności wyraźnego powoływania się na sprawozdanie spółki Oxera z 2018 r. w odniesieniu do każdego zarzutu wnoszących odwołanie formułowanego w tym kontekście. W związku z tym nie doszło do przeinaczenia dowodów przez Sąd.

3. Współczynnik obciążenia

113. Współczynnik obciążenia miał znaczenie dla analizy ex ante rentowności dotyczącej umów z 2002 r. W spornej decyzji zastosowano współczynnik obciążenia w wysokości 70 %, co wnoszące odwołanie uważają za zbyt niski poziom. Uważają one, że: (i) w umowie w sprawie usług portu lotniczego z 2002 r. określono docelowy współczynnik obciążenia na poziomie 76 %; (ii) Komisja zastosowała w swojej analizie umów z 2006 r. wyższy wskaźnik obciążenia, wynoszący 85 %; (iii) ze spornej decyzji wynikało, że port lotniczy obsługiwał loty cywilne już wkrótce po jego powstaniu w 1915 r., w związku z czym miał „dekady doświadczenia w dziedzinie lotnictwa cywilnego"; oraz (iv) ze sprawozdania spółki Oxera z 2018 r. wynikało, że docelowy współczynnik obciążenia na poziomie 76 % był bliski współczynnikowi 80 % osiągniętemu przez spółkę Ryanair

w ramach całej jej sieci, ale pozostawał nieco niższy. Wnoszące odwołanie zarzucają Sądowi zignorowanie lub nieuwzględnienie w sposób należyty dowodów oraz danie wiary pismom Komisji.

114. W mojej ocenie argumenty wnoszących odwołanie należy oddalić z tych samych względów, które przytaczam powyżej w odniesieniu do marginesu bezpieczeństwa.

115. Sąd stwierdził, że w umowie w sprawie usług portu lotniczego z 2002 r. docelowy współczynnik obciążenia wynosił 76 %, jak twierdzą wnoszące odwołanie w ramach rozpatrywanego zarzutu odwołania, a Komisja w spornej decyzji zastosowała współczynnik w wysokości 70 %, nie popełniając przy tym oczywistego błędu w ocenie, ponieważ port lotniczy w tamtym czasie nie miał doświadczenia z tanimi przewoźnikami lotniczymi, a byli oni wówczas mniej znani niż obecnie.

116. Fakt, że port lotniczy działał od 1915 r. i w związku z tym miał „doświadczenie w dziedzinie lotnictwa cywilnego" nie może prowadzić do podważenia faktu, że w momencie, gdy port lotniczy zawierał umowy z 2002 r., nie miał doświadczenia ze spółką Ryanair ani innymi tanimi przewoźnikami lotniczymi. Wnoszące odwołanie nie kwestionują tego faktu.

117. Z tego względu argument wnoszących odwołanie, że Sąd zignorował przedłożone mu dowody lub nie uwzględnił ich należycie należy oddalić jako bezzasadny. Wnoszące odwołanie mogą nie podzielać oceny dowodów dokonanej przez Sąd, ale nie oznacza to, że Sąd przeinaczył te dowody.

4. Wnioski dotyczące zarzutu trzeciego odwołania

118. Wnoszące odwołanie nie wykazały, że Sąd przeinaczył dowody, a tym bardziej nie wykazały, że takie przeinaczenia są oczywiste. Z tego względu zarzut trzeci odwołania należy oddalić jako bezzasadny.

D. Zarzut czwarty odwołania, dotyczący naruszenia prawa w związku z kwotą pomocy podlegającej odzyskaniu

119. Wnoszące odwołanie podnoszą zasadniczo, że Sąd nietrafnie uznał, że zarówno istnienie pomocy, jak i kwotę pomocy należy oceniać wyłącznie na podstawie dowodów ex ante. Ponadto Sąd nie odniósł się do ich argumentów, że korekty danych ex ante powinny być dokonywane z uwzględnieniem „czynników bezpośrednio kontrolowanych przez podmiot przyznający pomoc", lecz odniósł się jedynie do zdarzeń „całkowicie losowych". Wnoszące odwołanie twierdzą, że Sąd dokonał błędnej lektury orzecznictwa (które nie zabrania Komisji dokonania takich korekt). Uważają one, że błąd Sądu wynika z pomylenia „przyznania" i „wypłaty" pomocy.

120. Wydaje się, że wnoszące odwołanie kwestionują de facto podstawy kryterium inwestora prywatnego działającego w warunkach gospodarki rynkowej, a więc pytanie, co zrobiłby ostrożny inwestor prywatny w warunkach gospodarki rynkowej w chwili zawarcia umów.

121. Argument wnoszących odwołanie wydaje się bezskuteczny. Trybunał jasno orzekł bowiem, że do celów stosowania kryterium inwestora prywatnego działającego w warunkach gospodarki rynkowej „istotne są jedynie informacje dostępne w momencie wydania decyzji o zastosowaniu

danego środka oraz przewidywalny w tym momencie rozwój wydarzeń”[41].

122. W związku z tym „okoliczności, które zaistniały po przyjęciu rozpatrywanego środka, nie mogą zostać uwzględnione dla celów stosowania zasady inwestora prywatnego podmiotu gospodarczego”[42].

123. Co więcej, Trybunał orzekł już, że w świetle powyższego orzecznictwa linia argumentacji przyjęta przez wnoszącego odwołanie w celu zakwestionowania zasadności rozstrzygnięcia Sądu co do oceny pomocy podlegającej odzyskaniu jest *bezskuteczna* w zakresie, w jakim opiera się na wydarzeniach zaistniałych po przyznaniu rozpatrywanych środków[43].

124. W związku z tym również uważam, że wbrew argumentom wnoszących odwołanie, z treści powyższego akapitu wyroku Larko/Komisja jasno wynika, że punkt ten dotyczy *zarówno* istnienia pomocy, jak i kwoty pomocy podlegającej odzyskaniu.

125. Jak zauważyła Komisja, argumenty wnoszących odwołanie prowadzą do rozmycia granicy między dwoma rodzajami sytuacji opisanymi powyżej i powodują pewną niejasność odwołania. W każdym wypadku, w zaskarżonym wyroku Sąd prawidłowo odniósł się do obu sytuacji, na które powołują się wnoszące odwołanie (do „opłat marketingowych faktycznie uiszczonych na rzecz spółki Ryanair lub spółek LV i AMS w odnośnym okresie” i „korekt na podstawie innych danych ex post dotyczących przychodów i kosztów, w których widać wyraźne przeszacowanie kosztów”).

126. Po pierwsze, Sąd uwzględnił zasady inwestora prywatnego działającego w warunkach gospodarki rynkowej i wyjaśnił między innymi w pkt 419 zaskarżonego wyroku, że zarówno istnienie pomocy, jak i jej wysokość należy oceniać w świetle sytuacji istniejącej w chwili jej przyznania. Odwołując się do tej zasady, Sąd oddalił twierdzenie wnoszących odwołanie, że Komisja powinna była „skorygować” koszty operacyjne portu lotniczego z zastosowaniem dowodów ex post przy obliczaniu kwoty pomocy, co zostało wyjaśnione w pkt 427–429 zaskarżonego wyroku.

127. W tym względzie Sąd prawidłowo zastosował wyrok Larko/Komisja.

128. Powołanie się przez wnoszące odwołanie na „błędy” jest mylące, ponieważ wnoszące odwołanie odnoszą się do informacji, które nie były dostępne w chwili przyznania pomocy (domagając się korekty kosztów operacyjnych z 2002 r. na podstawie danych z systemu księgowania kosztów z 2005 r., którym to systemem port lotniczy nawet wcześniej nie dysponował). Z perspektywy ex ante całkowicie nieprawidłowe jest mówienie o „błędach”, gdy mowa o informacjach dostępnych ex post. Wynika z tego również, że twierdzenie wnoszących odwołanie, iż należy dokonać takiej „korekty”, gdy „błąd” istnieje w danych udzielającego pomocy, jest bez znaczenia i w każdym razie należy je uznać za bezzasadne.

41 Wyrok z dnia 26 marca 2020 r., Larko/Komisja (C-244/18 P, EU:C:2020:238, pkt 31; zob. również pkt 28–30) (zwany dalej „wyrokiem Larko/Komisja”).

42 Wyrok Larko/Komisja, pkt 32.

43 Wyrok Larko/Komisja, pkt 113.

129. Podzielam stanowisko Komisji, zgodnie z którym gdyby zaakceptować argumentację wnoszących odwołanie, kwota pomocy mogłaby być „korygowana" na podstawie danych ex post również ze szkodą dla beneficjenta. W tym celu w pkt 421 zaskarżonego wyroku Sąd podał po prostu pewne przykłady zdarzeń losowych, które mogą skutkować zmianą kwoty pomocy, ale nie zastrzegł, że takie zdarzenia muszą mieć charakter niezależny od woli udzielającego pomocy.

130. Po drugie, wbrew argumentom wnoszących odwołanie, Sąd prawidłowo odniósł się do sytuacji, zgodnie z którą Austria mogła zmienić kwotę pomocy podlegającej odzyskaniu w odniesieniu do płatności na rzecz beneficjentów, których faktycznie nie dokonano. Jak zauważył Sąd w pkt 422 zaskarżonego wyroku, w trakcie postępowania wyjaśniającego prowadzonego przez Komisję Austria podnosiła, że jedna z umów przyznających pomoc nie weszła de facto w życie, ponieważ została zastąpiona inną umową. Austria nie przedstawiła jednak żadnych dowodów na poparcie tego twierdzenia. W rezultacie Komisja uwzględniła sporną umowę przy obliczaniu kwoty pomocy, ale umożliwiła Austrii korektę kwoty pomocy podlegającej odzyskaniu na późniejszym etapie, pod warunkiem przedstawienia przez Austrię dowodu na wspomnianą okoliczność. Wyjaśniono to w pkt 422 i 426 zaskarżonego wyroku. Należy zauważyć, że wszelkie tego rodzaju korekty muszą opierać się na dowodach, które istniały w chwili zawarcia przedmiotowych umów.

131. Co ważne, Trybunał orzekł, że „żaden przepis prawa [Unii] nie wymaga od Komisji, aby przy nakazywaniu uzyskania zwrotu pomocy uznanej za niezgodną ze wspólnym rynkiem określała dokładną kwotę, która ma zostać odzyskana. Wystarczy, by decyzja Komisji zawierała wskazówki pozwalające adresatowi na samodzielne, bez nadmiernych trudności, ustalenie tej kwoty"[44].

132. Jest to zasada, o której Sąd przypomniał w pkt 415 zaskarżonego wyroku i którą zastosował w niniejszej sprawie w pkt 422–426 tego wyroku.

133. Wnoszące odwołanie podnoszą, że zarówno sprawa zakończona wyrokiem Larko, jak i sprawa zakończona wyrokiem Freistaat Thüringen[45], na które powoływał się Sąd (i Komisja w spornej decyzji), dotyczyły gwarancji i wyroki te nie zawierają zasady, z której wynikałoby, że nie tylko istnienie pomocy, ale również kwota tej pomocy podlegają ocenie w świetle sytuacji istniejącej w chwili jej przyznania. Ma to być rzekomo wygodne dla Komisji, ponieważ gwarancje są prawdopodobnie jedynym rodzajem środka pomocy, w którym rozróżnienie między przyznaniem a wypłatą jest mniej jasne. Ma to związek z faktem, że od gwaranta po przyznaniu gwarancji i w trakcie jej okresu obowiązywania nie wymaga się aktywnego zapewnienia środków pieniężnych ani świadczenia usług.

134. Po pierwsze, twierdzenia wnoszących odwołanie są nietrafne. Z pkt 113 wyroku Larko/Komisja jasno wynika, że dotyczy on zarówno istnienia pomocy, jak i kwoty pomocy podlegającej odzyskaniu.

135. Po drugie, nie uważam, aby okoliczność, o której mowa w pkt 133 niniejszej opinii, wystarczyła sama w sobie do tego, by odejść od stosowania orzecznictwa w niniejszej sprawie[46].

[44] Zobacz wyrok z dnia 20 marca 2014 r., Rousse Industry/Komisja (C-271/13 P, niepublikowany, EU:C:2014:175, pkt 77). Zobacz również wyrok z dnia 18 października 2007 r., Komisja/Francja (C-441/06, EU:C:2007:616, pkt 29 i przytoczone tam orzecznictwo).

[45] Zaskarżony wyrok, pkt 419 zawierający odniesienie do wyroku z dnia 19 października 2005 r., Freistaat Thüringen/Komisja (T-318/00, EU:T:2005:363, pkt 125), i do wyroku Larko/Komisja, pkt 113.

[46] Zobacz orzecznictwo przytoczone w wyroku Larko/Komisja, pkt 28–32.

136. Pomoc w niniejszej sprawie nie stanowiła bowiem „zwykłych” przelewów kwot pieniężnych, bez rekompensaty, których wysokość można było określić bezpośrednio. Mowa tu natomiast o różnych złożonych ustaleniach umownych, w ramach których port lotniczy (a więc władze publiczne) zgodziły się in fine ponosić koszty, których prywatny inwestor nie zgodziłby się ponosić, w zakresie, w jakim „przepłacały” za otrzymywane usługi lub zrzekły się pewnych należnych im opłat.

137. Z tego względu uważam, że Komisja miała prawo uznać, że należy obliczyć te kwoty, jak wskazano w motywie 563 spornej decyzji, „na podstawie ujemnej części przepływów przyrostowych (przychody minus koszty) możliwych do przewidzenia w momencie zawierania transakcji”.

138. To bowiem właśnie w tym momencie doszło do zaangażowania zasobów państwowych w niniejszej sprawie i dlatego też to ten moment należy uwzględnić przy ustalaniu korzyści, które odniosły wnoszące odwołanie, oraz in fine kwoty pomocy podlegającej odzyskaniu.

139. Z powyższych rozważań wynika, że zarzut czwarty odwołania należy oddalić jako bezskuteczny.

140. Wreszcie, nawet gdyby Trybunał postanowił nie kierować się analizą przedstawioną w mojej opinii, z której wynika bezskuteczność tego zarzutu odwołania, uważam, że zarzut ten i tak należałoby oddalić jako bezzasadny.

141. W rzeczy samej, mimo że sformułowania użyte w kwestionowanych punktach zaskarżonego wyroku można by uznać momentami za niespójne, z ogólnej lektury wyroku wynika w moim przekonaniu, że Sąd nie zakwestionował faktu, iż obowiązek odzyskania bezprawnie wypłaconej pomocy służy przywróceniu sytuacji, jaka istniała przed jej wypłatą w celu wyeliminowania zakłócenia konkurencji spowodowanego przewagą konkurencyjną powstałą na skutek bezprawnie przyznanej pomocy[47].

142. Ponadto proponowane przez wnoszące odwołanie rozróżnienie między przyznaniem pomocy i wypłatą pomocy zdaje się co najmniej wątpliwe w sytuacji, gdy rzecz dotyczy nie systemu pomocy, ale pomocy indywidualnej.

143. Z powyższych rozważań wynika, że zarzut czwarty odwołania należy oddalić jako bezskuteczny, a w każdym wypadku – bezzasadny.

144. Z uwagi na fakt, że wszystkie zarzuty odwołania są bezzasadne, odwołanie należy oddalić w całości.

IV. Wniosek

145. W świetle powyższych rozważań proponuję Trybunałowi, aby oddalił odwołanie i obciążył wnoszące odwołanie kosztami postępowania.

[47] Zobacz między innymi wyroki: z dnia 15 września 2022 r., Fossil (Gibraltar) (C-705/20, EU:C:2022:680, pkt 39 i przytoczone tam orzecznictwo); a także z dnia 5 marca 2019 r., Eesti Pagar (C-349/17, EU:C:2019:172, pkt 131 i przytoczone tam orzecznictwo).